

Jan Raczyński

Europejskie instytucje kolejowe (1)

Unijne organa decyzyjne i ustawodawcze

Zgodnie z zapisami traktatu unijnego transport jest obszarem wspólnej unijnej polityki gospodarczej. Oznacza to, że celem organów unijnych i rządów państw członkowskich jest stworzenie wspólnego europejskiego rynku transportowego. Rynek ten powinien podlegać wspólnym regulacjom prawnym, a istniejące lokalne przepisy krajowe powinny być zharmonizowane z aktami prawnymi Unii. Żaden z lokalnych przepisów prawnych nie może być sprzeczny z prawem unijnym, które są nadrzędne w stosunku do prawa krajowego.

Podział funkcji i odpowiedzialności

Regulacje prawne w Unii Europejskiej w dziedzinie transportu są pochodną wspólnej unijnej polityki transportowej. Pryncypia tej polityki są wyznaczane przez naczelną organa decyzyjne, wykonawcze i parlamentarne Unii. Decydującą rolę odgrywa tu Rada Europejska, w skład której – przy rozpatrywaniu zagadnień rynku transportowego – wchodzi ministrowie odpowiedzialni za transport w państwach członkowskich. Reprezentują oni interesy państw członkowskich.

Dużą rolę odgrywa Komisja Europejska, która jest utożsamiana jako centralny organ Unii, największy, z etatowymi pracownikami. Pełni ona funkcje inicjatywne, wykonawcze, nadzoru i reprezentacji, a 20. komisarzom podlega wielu urzędników.

Rolę opiniodawczą i kontrolną pełni naczelną organ ustawodawczy Unii – Parlament Europejski, w którym poszczególne państwa reprezentowane są przez członków, w liczbie proporcjonalnej do ich ludności.

Prawo unijne tworzy także Trybunał Sprawiedliwości, którego orzecznictwo jest także źródłem prawa.

Rolę kontrolną w zakresie wydawania publicznych pieniędzy oraz realizacji określonych w budżetach planów inwestycyjnych pełni Trybunał Obrachunkowy.

Krótką charakterystykę unijnych organów przedstawiono w tabelicy 1.

Organami doradczymi w procesie przyjmowania regulacji prawnych w dziedzinie transportu są:

- Komitet Ekonomiczno-Społeczny, który reprezentuje interesy pracodawców, pracowników, konsumentów i różnych grup zawodowych;
- Komitet Regionów reprezentujący interesy regionów.

Oba organa mają po 222 członków mianowanych przez rządy poszczególnych państw, w liczbie zgodnej z przyznanymi parytetami.

Akty prawne

Unijne organa ustawodawcze dysponują wieloma rodzajami regulacji prawnych. Ich pełne zestawienie podano w tabelicy 2.

Tablica 1

Główne instytucje unijne

Nazwa	Liczba członków	Sposób powoływania	Kompetencje	Siedziba
Parlament Europejski	626	W wyborach powszechnych i bezpośrednich	Opiniodawcze i kontrolne	Sesje plenarne – Strasbourg, nadzwyczajne – Bruksela
Rada UE	15	Każde państwo desygnuje swojego przedstawiciela	Wydawanie aktów normatywnych, tworzenie budżetu, zawieranie umów z państwami trzecimi	Bruksela
Komisja Europejska	20	Mianowani za wspólną zgodą państw członków i Parlamentu	Funkcje inicjatywne, wykonawcze, nadzoru i reprezentacji	Bruksela
Trybunał Sprawiedliwości	15 sędziów i 8 rzeczników generalnych	Mianowani za wspólną zgodą państw członków	Funkcje sądowe	Luksemburg
Trybunał Obrachunkowy	15	Mianowani przez Radę UE, po uprzedniej konsultacji z Parlamentem	Ogólna kontrola dochodów i wydatków	Luksemburg

Tablica 2

Akty prawne Unii Europejskiej

Rodzaj	Charakterystyka
Rozporządzenie	Ma ono zasięg ogólny i obowiązuje wszystkie państwa członkowskie w całości do bezpośredniego wykonania. Jest one nadrzędne w stosunku do prawa państw członkowskich. Duża część wydawanych rozporządzeń wymaga skonkretyzowania przez akty prawa państwowego poszczególnych krajów.
Dyrektywa	Wiąże państwa, do których jest skierowana w zakresie celów, jakie mają zostać osiągnięte. Władzom poszczególnych państw pozostawia się jednak swobodę w wyborze środków, jakie mają zostać podjęte do ich realizacji oraz jej form. Celem dyrektyw jest ujednolicenie prawa krajowego państw członkowskich i koordynacja w zakresie jego tworzenia.
Decyzja	Decyzja jest odpowiednikiem aktu administracyjnego. Od dyrektywy różni się tym, że o ile dyrektywa jest wiążąca co do celu, to decyzja obowiązuje jej adresata w całości. Decyzja jest nadrzędna w stosunku do prawa krajowego i nie wymaga stanowienia żadnych wewnętrznych krajowych przepisów dla nadania jej mocy wiążącej.
Zalecenia i opinie	Nie mają one mocy wiążącej. Są one uchwalane przez główne organa wspólnotowe i kierowane zarówno do państw członkowskich, jak i podmiotów prawa krajowego.

Rozporządzenia regulują sprawy związane przede wszystkim z wydatkowaniem publicznych środków finansowych, bądź tworzeniem i działalnością organów administracyjnych. Przykładem rozporządzeń w dziedzinie transportu jest np. uregulowanie rynku pasażerskiego transportu publicznego lub utworzenie Europejskiej Agencji Kolejowej, bądź przedsiębiorstwa do realizacji projektu nawigacji satelitarnej Galileo.

Najbardziej popularnym, powszechnie utożsamianym z Unią Europejską, unijnym aktem prawnym są dyrektywy. Wyznaczają one cele, jakie mają zostać osiągnięte, pozostawiając państwom członkowskim wybór środków do ich wykonania.

Decyzje mogą być wydawane na podstawie przyjętych już wcześniej dyrektyw i rozporządzeń, które mogą zawierać delega-

cje dla Komisji Europejskiej do ich wydawania. Przykładem tego są np. dyrektywy o interoperacyjności kolei 96/48 i 2001/16, które wymagają opracowania specyfikacji technicznych, które są przyjmowane na mocy decyzji Komisji Europejskiej.

Wytyczne obecnej polityki transportowej są sformułowane w dwóch wydanych przez Komisję Europejską dokumentach:

- Biała Księga *Europejska polityka transportowa 2010: czas na podjęcie decyzji*. COM 2001/370 z 12.09.2001 r.
- Komunikat Komisji dla Rady Unii Europejskiej i Parlamentu Europejskiego – *W stronę zintegrowanego europejskiego obszaru kolejowego*. COM 2002/21 z 23.01.2002 r.

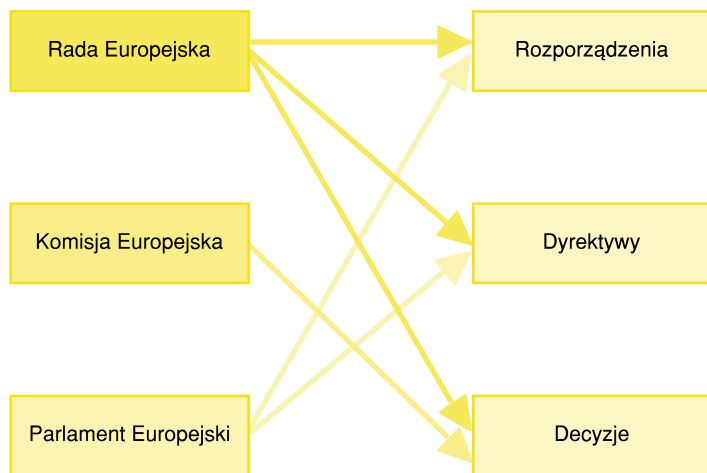
Struktura organizacyjna Komisji Europejskiej

Siedziba Komisji znajduje się w Brukseli. Komisja zatrudnia około 17 tys. pracowników, przy czym część z nich pracuje w różnych agendach, także w innych krajach członkowskich.

Komisja jest zorganizowana w 36 dyrekcyj generalnych i służb. Sprawy transportu podlegają bezpośrednio kompetencjom Dyrekcyj Energii i Transportu DG TREN, w skład której wchodzi 9 dyrekcyj. W bezpośredniej gestii dwóch z nich znajdują się sprawy transportu kolejowego. Są to:

- Dyrekcyj B – do spraw transeuropejskiej sieci transportowej i energetycznej z czterema wydziałami,
- Dyrekcyj E – do spraw transportu lądowego.

Każdy z tych Dyrekcyj ma po kilka departamentów. Schemat organizacyjny Dyrekcyj Energii i Transportu DG TREN przedstawiono w tabelicy 3. Komórki organizacyjne dla dyrekcyj innych niż B i E, jako nie związane bezpośrednio z transportem kolejowym, zostały na nim dla uproszczenia pominięte.

Rys. 1. Kompetencje w zakresie wydawania aktów prawnych

DG TREN – Dyrekcyj Energii i Transportu

Tablica 3

Dyrekcyj A	Spraw ogólnych	
Dyrekcyj B	Transeuropejskiej sieci transportowej i energetycznej (TEN)	Sektor ekonomiczny Polityki i rozwoju technologii Zarządzanie projektami TEN Rozwoju
Dyrekcyj C	Energii konwencjonalnej	
Dyrekcyj D	Nowych źródeł energii	
Dyrekcyj E	Transportu lądowego	Transportu drogowego i żeglugi śródlądowej Kolei i interoperacyjności Bezpieczeństwa drogowego i technologii Nawigacji satelitarnej, projekt Galileo
Dyrekcyj F	Transportu lotniczego	
Dyrekcyj G	Transportu morskiego i intermodalności	
Dyrekcyj H	Bezpieczeństwa nuklearnego	
Dyrekcyj I	Inspekcji nuklearnych	

